

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Capitulum VIII. Cùm universorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

in curia Romana, ubi S, sponte confessus fuit, permutationem inter partes peractam esse. At verò B. hoc idem negavit asserens, quòd Præposituram purè & sine conditione resignavit, atque Archidiaconatum post resignationem magistri S. affectus fuerit. Pontifex autem, cum cognovisset, B permutationi consensum dedisse, magister S. etiam errorem suum publicè confessus esset, hunc Præposituram, & illum Archidiaconatu per sententiam privavit.

SUMMARIUM.

1. Permutatio beneficiorum propriâ auctoritate facta in foro conscientie nulla quidem est, possunt tamen per sententiam iudicis privari beneficijs taliter permutantes.

Notandum. Pœna eorum, qui beneficia inter se propriâ auctoritate commutant, est privatio, sive ut ea amittant; quod intelligi debet per sententiam iudicis; alioquin verò spectato conscientie foro, cum resignatio, & permutatio propriâ auctoritate facta iuribus caruerit, possunt permutantes redire ad sua beneficia, sicuti docui lib. 4. tra. ult. c. ult. §. 5. q. 2. & hanc sententiam docuit *Petrus Nau. de restitutione lib. 2. c. 2. propè finem. Lessius lib. 2. c. 35. n. 100.* licet aliter sentiant *Suarez tom. 1. de relig. lib. 4. de Simonia c. 55. n. 18. Garzias de beneficijs p. 11. c. 4. n. 58.* qui dicunt hodierno jure permutantes beneficia, incurrere excommunicationem, & esse privatos ipso jure per *Extravag. 2. de Simonia.*

CAPITULUM VIII.

Cum universorum.

Canonicus G. & Clericus L. de Permutatione præbendarum inter se tractarunt, quòd ea utriusque parti utilis videretur; postea verò licet G. præbendam suam resignavit, quæ L. Clerici consanguineo assignata est, ipse tamen L. præbendam suam vi-

cissim, prout promiserat, resignare noluit. Hac causâ intellectâ responderet Innoc. III. quòd hi Clerici per se ipsos, in propriâ auctoritate beneficia permutare non poterint; nihilominus, cum conceptis, & non decipientibus jura subveniant, & simplicitati venia danda mandare se, ut si constiterit, dictum G. prout narratur, deceptum fuisse, amari consanguineo dicti L. vel quolibet alio de rentore præbendam suam restituatur dicto G. executores eurent.

SUMMARIUM.

Jura illis ignoscunt, & succurrunt, ob simplicitatem decipiuntur.

Notandum primum. Ijs, qui ob simplicitatem decipiuntur, jura ignoscunt, & subvenire solent, ut *hic & in c. super literis 20. de rescriptis*, idque maxime, si sint personæ, quæ jura ignorare possunt, ut quibus juris ignorantia ignoscitur, videlicet homines rustici, milites, famuli, minores natu *L. regula 8. ff. de juris & facti ignorantia.*

Notandum secundò. Qui propriâ auctoritate beneficium, permutandi causâ, resignavit, & tradidit, tamen vicissim nihil receperit, in pœnam privati potest. *Intè hic v. simplicitati.* & colligitur ex textu quando significatur, Canonico G. ob simplicitatem ejus gratiam fieri, quòd præbendam, quam commutandi causâ resignavit, restituatur.

Id verò probabile est, quòd præbendam suam animo permutandi, seu aliam vicissim recipiendi propriâ auctoritate resignavit à iudice privato per sententiâ ipsi in pœnam non inferatur, effectu permutationis non secuto, sive non receptâ vicissim præbendam suam, quam resignavit, repetere possit, quam datam ob causam, causâ non secuta, secundum doctrinam quorundam, quæ *Gl. finalis* allegat, & sequitur *Parisijs de resignationibus lib. 1. q. 1. n. 12. Lessius lib. 2. c. 34.*

2. c. 34. n. 193. Idque maxime locum habere debet spectato jure novo *Clemens, unica hacten.*

CAPITVLVM IX.

Exhibita.

PARAPHRASIS.

Inter Abbatem, & Conuentum monasterij S. Martini in Pannonia ex una parte, & Praepositum Albanensem ex altera lis orta fuit super decimis. Ea delegata fuit Capellano Papae in Pannonia commoranti, in eundemque & Magistrum M. partes tanquam in arbitros compromiserunt; ij pronunciarunt, si Praepositus a Regellngaria impetravit decem millia solidorum, concedi monasterio; quod monachi cessare debent a decimarum petitione: super hoc pronunciatum, cum Gregorius IX. consultus fuisset, mandauit is quibusdam Abbatibus: quandoquidem permutatio spiritualium cum temporalibus reprobata est, ut si ipsis, ita rem actam esse, constiterit, ut dictum arbitrium, & quod ex eo secutum est, irritum esse decernant.

SUMMARIUM.

1. In iudicem delegatum tanquam arbitrum compromitti potest.
2. Compromisso in aliquos tanquam arbitros transactionis vicem habere potest.
3. Jus decimarum clericatum pro re temporalis permutari non potest.
4. Transactio proprie dicta, auctoritate partium facta, non valet, si uni litigantium adjudicetur quid spirituale, cum obligatione solvendi alteri parti temporale aliquid.

Notandum primum. In iudicem delegatum compromitti potest tanquam in arbitrum c. litteras 14. de praesumptionibus c. nisi 21. de praebendis.

Notandum secundum. Si in unum, vel plures compromittatur tanquam in arbitros, seu compositores, id cuiusdam transactionis vicem subit *authent. ut differentes iudices collatione 6.* ubi id *Gl. monet v. conuentum*, atque ex eo apparere ait, quia non totum id, quod auctori debetur, arbitratores faciunt eidem praestari; interdu enim reum, aduersus quem nihil probatum est, aliquid praestare iubent. Vide, quae dixi lib. 1. *Decretalium in rubricatis. de arbitris.*

Notandum tertio. Jus decimarum Clericalium, cum spirituale sit, & in spirituali titulo fundatum, & non potest pro re temporalis commutari, multo minus vendi, adeo, ut talis contractus, & quidquid ex eo secutum est, ipso jure irritum sit: quocum non pugnat, quod fructus decimales vendi possint, imò etiam facultas percipiendi ad certum tempus locari c. 2. de locato. propterea si jus decimarum a titulo spirituali legitima auctoritate abstractum sit, absolute, & in perpetuum vendi non est illicitum.

Notandum quarto. Non valet arbitratoris pronunciatum, quo decernitur, ut causa dubia super jure spirituali uni litigantium adjudicetur, is verò propterea gravatus sit, alteri parti pecuniam, aliudve pretio aestimabile solvere. Consentit c. super eo 7. de transactionibus & c. 2. de arbitris. Neque obstare debet c. nisi 21. de praebendis. rectè enim respondet *Gl. in c. 2. de transactionibus.* quod transactio, proprie sumpto isto vocabulo, fieri non potest super re spirituali, ita, ut detur aliquid temporale, cum sit Simoniacae pactio, siue à partibus initium habuerit c. cum jam 4. de pactis. c. constitutis 4. de transactionibus, siue ex arbitri, vel arbitratoris pronunciatum, prout hic apparet, & in c. 2. cit. junctà *Gl. v. quinque marchas.* & docui in cit. c. super eo: nam transactio est in re dubita, non gratuita pactio, prout docui lib. 3. tra. 4. c. ult. idèoque si super re spirituali v. g. jure decimarum, dato aliquo temporali, proprie dicta transactio fiat, tunc jus saltem dubium alteri parti compe-